
Editörler

Prof. Dr. Sabri Çelik - Dr. Öğr. Üyesi Berru Ulusoy

SINIF YÖNETİMİ

Yazarlar

Doç. Dr. Ebru Külekçi Akyavuz
Doç. Dr. Emine Önder
Doç. Dr. Fatma Köybaşı Şemin
Doç. Dr. Gökhan Kahveci
Doç. Dr. Hasan Yücel Ertem
Doç. Dr. Servet Atik
Doç. Dr. Şenol Sezer
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ulutaş
Dr. Öğr. Üyesi Seçil Eda Özkayran
Dr. Öğr. Üyesi Yar Ali Mete
Arş. Gör. Dr. Özge Öztekin Bayır
Arş. Gör. Dr. Şeyma Nur Didin Ala
Arş. Gör. Dr. Ufuk Erdoğan

Sınıf Yönetimi

Editörler : Prof. Dr. Sabri Çelik - Dr. Öğr. Üyesi Berru Ulusoy

ISBN : 978-625-7825-80-1
Baskı : Assum Basım ve Mücellit
Basım Sayısı : 1.Baskı, 2022

©Tüm Hakları Saklıdır. Bu kitabın bütün hakları Lisans Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Kitapta yer alan bölümlerin sorumluluğu yazarlarına aittir

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Çelik, Sabri – Ulusoy, Berru

Sınıf Yönetimi / Editörler : Sabri Çelik - Berru Ulusoy

1. Basım. X1I + 260 s. 16x23,5 cm. Kaynakça var, dizin yok.

ISBN : 978-625-7825-80-1

1.Eğitim, 2. Yönetim, 3. Sınıf Yönetimi

Lisans Yayıncılık

Tahtakale Mah. Hicret Sokak No:8/A

Avcılar-İSTANBUL

Tel: 0212 619 18 38

e-posta : lisans@lisansyayincilik.com.tr

www.lisansyayincilik.com.tr

Editörler:

Sabri Çelik / *Gazi Üniversitesi*

Berru Ulusoy / *Giresun Üniversitesi*

Bölümler ve Yazarlar**1. Bölüm:**

Emine Önder / *Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi*

2. Bölüm:

Gökhan Kahveci / *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi*

3. Bölüm:

Seçil Eda Özkayran / *Bartın Üniversitesi*

4. Bölüm:

Yar Ali Mete / *Trakya Üniversitesi*

5. Bölüm:

Şeyma Nur Didin Ala / *Marmara Üniversitesi*

6. Bölüm:

Mehmet Ulutaş / *Aydın Adnan Menderes Üniversitesi*

7. Bölüm:

Fatma Köybaşı Şemin / *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi*

8. Bölüm:

Servet Atik / *İnönü Üniversitesi*

9. Bölüm:

Şenol Sezer / *Ordu Üniversitesi*

10. Bölüm:

Özge Öztekin Bayır / *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi*

11. Bölüm:

Ufuk Erdoğan / *Fırat Üniversitesi*

12. Bölüm:

Hasan Yücel Ertem / *Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi*

13. Bölüm:

Ebru Külekçi Akyavuz / *Kilis 7 Aralık Üniversitesi*

ÖNSÖZ

Eğitim; her vagonun kapısının bir sonraki vagona açıldığı, yaşam raylarındaki yolculuğuna durmaksızın devam eden lokomotif gibidir. Bu yolculukta garlar, yolcular sürekli sirkülasyona uğramasına karşın hedef noktası daima ileriye gösterir. Bernard Shaw'a göre ise eğitim bilgi ağacından meyve toplamaya yarayan bir merdivendir. Her basamak bireyi yükseltir ve amacına yaklaştırır. Bu nedenle basamaklar; sağlam, günün koşullarına ve gelişmelerine uygun yapılanmayı gerektirir. Öyle ki deformasyona uğrayan, aşınan, çürümüş basamaklar ileriye adım atmanın, yükselmenin önündeki engellerdir.

Yaşam boyu devam eden eğitim sürecinin amacına ulaşması; öğrenme amaçlı bir araya gelen öğrenci topluluğu olan sınıfların doğru ve etkili yönetilmesiyle mümkündür. Sınıflardaki yönetimin kalitesi, okulların niteliğini, okulların niteliği eğitim seviyesini, eğitim seviyesi toplumun geleceğini, toplumların bireysel özellikleri de tüm dünyayı etkilemektedir. Böylece sınıfların yönetim şekilleri kelebek etkisi ile tüm bireylere yansıyan dalgalar oluşturmaktadır. Bu nedenle hazırlamış olduğumuz kitabın, sağlam temeller üzerine inşa edilen eğitim sürecine katkı sağlayacağı beklenmektedir. Eserin oluşmasında zengin bilgi ve birikimlerini, emeklerini ortaya koyan titiz bir ekip çalışması içerisinde yer alan değerli yazarlarımıza teşekkürlerimiz sonsuzdur. Bizleri sizlerle buluşturan yayınevi çalışanlarına ve kitabın amacına ulaşmasını sağlayan siz kıymetli okuyucularımıza da en derin teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Sınıf yönetiminde bilgi sahibi olmak kadar, bilgiyi kullanabilmek yaşama akredite etmek de önemlidir. Öyle ki öğretmenlik mesleği alanbilgisi ve genel kültür bilgisinin yanı sıra bu bilgileri öğrenciye aktarma becerilerine sahip olmayı da gerektirir. Bu nedenle eserin içinde, anlatılan konuları desteklemek, günlük yaşamdaki uygulamalardan örnekler sunmak amacıyla anekdot kısımları yer almaktadır. Özellikle eser içinde anlatılan bilgilerin uygulama boyutunu somutlaştırmak, konuları desteklemek ve anlaşılır kılmak amacıyla kitabın son bölümü olan 13. Bölüm; sınıf yönetimiyle ilgili örnek olaylara ayrılmıştır.

Öğretmenlere, öğretmen adaylarına, eğitimcilere ve sınıf yönetimine ilgi duyan herkese yarar sağlayacağı, yön göstereceği düşünülen bu eserin daha nitelikli olması adına görüş ve önerilerinizi de bizimle paylaşmanız bizler için değerlidir.

Artık eğitim treninde, biriktirdiğimiz tüm bilgi ve becerileri doldurduğumuz bavulumuzu da alarak yerimizi alalım; yolcu dolu vagonlarımızı, sınıflarımızı, en etkili yöntemlerle yöneterek keyifli, yararlı ve hedefine ilerleyen bir eğitim yolculuğuna çıkalım. Zil çaldı, siren sesi duyuldu, şimdi hareket etme vakti...

İstanbul, 2022

Editörler
Prof. Dr. Sabri Çelik
Dr. Öğr. Üyesi Berru Ulusoy

İÇİNDEKİLER

Önsöz	V
Bölüm 1 SINIF YÖNETİMİNİN TEMELLERİ ve KAVRAMLARI / Emine Önder	1
1.1. Sınıf ve Yapısal Özellikleri	1
1.2. Sınıf Yönetimi ve Önemi	2
1.3. Sınıf Yönetiminin Boyutları	4
1.4. Sınıf Yönetimi Modelleri	6
1.4.1. Tepkisel Model	7
1.4.2. Önlemsel Model	8
1.4.3. Gelişimsel Model	9
1.4.4. Bütünsel Model	10
1.5. Sınıf Yönetimi Yaklaşımları	10
1.5.1. Geleneksel Sınıf Yönetimi Yaklaşımı	10
1.5.2. Çağdaş Sınıf Yönetimi Yaklaşımı	12
Yararlanılan Kaynaklar	14
Bölüm 2 SINIF DİSİPLİNİ VE MODELLERİ / Gökhan Kahveci	17
2.1. Disiplin Kavramı	17
2.2. Sınıf Disiplini ve Önemi	18
2.3. Disiplin Modelleri	21
2.3.1. Dalga Etkisi Modeli	21
2.3.2. Gerçeklik Terapisi Modeli	22
2.3.3. Sosyal Disiplin Modeli	24
2.3.4. Davranış Değiştirme Modeli	25
2.3.5. Etkin Disiplin Modeli	27
2.3.6. Grup Dinamikleri Modeli	29
2.3.7. Etkili İletişim Modeli	30

2.3.8. Olumlu Disiplin Modeli	31
2.3.9. Etkili Öğretmenlik Eğitimi Modeli	33
Yararlanılan Kaynaklar	34

Bölüm 3

SINIF KURALLARININ BELİRLENMESİ ve YÖNETİMİ / Seçil

Eda Özkayran

37

3.1. Kural ve Sınıf Kuralları	37
3.2. Sınıf Kurallarının Önemi	38
3.3. Sınıf Kurallarının Yararları ve Sınırlılıkları	39
3.4. Etkili Sınıf Kurallarının Özellikleri	40
3.5. Sınıf Kurallarının Oluşturulması, Öğretilmesi ve Uygulanması	43
3.6. Sınıf Kuralları Planlanırken ve Uygulanırken Öğretmenlere Öneriler	46
3.7. Öğrencilerin Sınıf Kurallarına Uyması İçin Gerekenler	48
Yararlanılan Kaynaklar	55

Bölüm 4

SINIFIN FİZİKSEL DÜZENİ / Yar Ali Mete

57

4.1. Sınıfın Fiziksel Ortam Değişkenleri	58
4.1.1. Sınıf Oturma Düzeni	58
4.1.1.1. Sıralı Yerleşim Düzeni	59
4.1.1.2. "U" Yerleşim Düzeni	61
4.1.1.3. Küme Yerleşim Düzeni	62
4.1.1.4. Daire Yerleşim Düzeni	63
4.1.1.5. Bireysel Oturma Düzeni	64
4.2. Aydınlatma	65
4.3. Renk	68
4.4. Gürültü	70
4.5. Sınıftaki Öğrenci Sayısı	73
4.6. Hava ve İklimlendirme	75
Yararlanılan Kaynaklar	78

Bölüm 5

SINIFTA ZAMAN YÖNETİMİ / Şeyma Nur Didin Ala

81

5.1. Zamanın Önemi	81
--------------------	----

5.1.1. Kişisel Zaman Yönetimi Yaklaşımları	82
5.2. Sınıfta Etkili Zaman Yönetimi	85
5.2.1. Hazırlık ve Giriş Basamağı	87
5.2.2. Sunu Basamağı	90
5.2.3. Uygulama Basamağı	91
5.2.3.1. Bekleme Süresi	92
5.2.4. Değerlendirme Basamağı	94
5.3. Sınıfta Etkili Zaman Yönetimi İçin Öğretmenlere Öneriler	95
5.4. Sınıfta Zaman Kaybettiren Unsurlar	96
Yararlanılan Kaynaklar	98

Bölüm 6
SINIFIN SOSYAL VE PSİKOLOJİK ÖZELLİKLERİ / Mehmet
Uluataş

99

6.1. Sosyal Özellikler	103
6.1.1. Aile	103
6.1.2. Toplumsal Norm ve Değerler	105
6.1.3. Okul	107
6.1.4. Toplumsal Etkileşim ve Çevre	109
6.1.5. Beklentiler	110
6.1.6. İletişim Araçları	111
6.2. Psikolojik Özellikler	112
6.2.1. Öğrenci Özellik ve İhtiyaçları	114
6.2.2. Öğretmen Özellikleri	116
Yararlanılan Kaynaklar	120

Bölüm 7
SINIFTA ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARININ // Fatma Köybaşı
ŞeminYÖNETİMİ

125

7.1. Olumlu Davranış Geliştirme	126
7.1.1. Ön Koşul Olarak Ailelerle İşbirliği Sağlama	126
7.1.2. İşbirliğini Teşvik Etme-Takım Ruhu Oluşturma	127
7.1.3. Kuralları İçselleştirmeye Çalışma	128
7.1.4. Demokratik Bilinç Oluşturma	129
7.1.5. Değerleri Oluşturmalarına Kaynaklık Etme	131
7.2. Olumsuz Davranışları Yönetme	133
7.2.1. İstenmeyen Davranışların Sınıflandırılması	133

7.2.2. Öğretmenin İstenmeyen Davranışları Yönetmesi	137
7.2.3. İstenmeyen Davranışların Önlenmesinde Sınıf Yönetimi Uygulamaları	139
Yararlanılan Kaynaklar	141

Bölüm 8	
SINIFTA İLETİŞİM SÜRECİ VE GRUP ETKİLEŞİMİ / Servet Atik	143

8.1. İletişim	143
8.1.1. Sınıf İçi İletişim	148
8.1.1.1. Sınıf Yönetiminde İletişim Engelleri	151
8.2. İletişim ve Etkileşim	153
Yararlanılan Kaynaklar	157

Bölüm 9	
SINIFTA MOTİVASYON / Şenol Sezer	161

9.1. İçsel ve Dışsal Motivasyon	162
9.1.1. İçsel Motivasyon	163
9.1.2. Dışsal Motivasyon	164
9.2. Motivasyon ve Motivasyonu Etkileyen Faktörler	165
9.2.1. Sınıfta Motivasyon	165
9.2.2. Sınıfta Motivasyonu Etkileyen Faktörler	167
9.3. Motivasyon Kuramları	169
9.3.1. İçerik Kuramları (İnsancıl Yaklaşım)	169
9.3.1.1. İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı (A. Maslow, 1970)	169
9.3.1.2. ERG Kuramı (C. Alderfer-1972)	172
9.3.1.3. Çift Faktör Kuramı (F. Herzberg-1959)	173
9.3.1.4. Öğrenilmiş İhtiyaçlar Kuramı (David C. McClelland-1976)	174
9.3.2. Süreç Kuramları (Bilişsel Yaklaşım)	175
9.3.2.1. Özyeterlik (Sosyal Öğrenme) Kuramı (A. Bandura-1986)	176
9.3.2.2. Beklenti Kuramı (V. Vroom-1994)	177
9.3.2.3. Eşitlik Kuramı (J. Stacy Adams-1965)	178
9.3.2.4. Hedef Belirleme Kuramı (E. Locke-2002)	179
9.3.3. Pekiştirme Kuramları (Davranışçı Yaklaşım)	179
9.3.3.1. Davranış Şartlandırma Kuramı (B. F. Skinner-1979)	180
Yararlanılan Kaynaklar	182

Bölüm 10 SINIF İKLİMİ ve OLUMLU SINIF İKLİMİNİN OLUŞTURULMASI / Özge Öztekin Bayır	185
---	------------

10.1. Örgüt İklimi	185
10.1.1. Okul İklimi	185
10.1.1.1. Sınıf İklimi	187
10.2. Sınıf Ortamı	189
10.2.1. Sınıf Tipleri	189
10.3. Sınıf İklimi ve Etkileşim	190
10.3.1. Sınıf İkliminin Önemi	192
10.3.2. Olumlu Sınıf İkliminin Oluşturulması	193
10.3.3. Sınıf İkliminin Boyutları	197
10.4. Olumlu Bir Sınıf İklimi Yaratmaya Dönük Öneriler	201
Yararlanılan Kaynaklar	203

Bölüm 11 SINIFTA BİR LİDER OLARAK ÖĞRETMEN / Ufuk Erdoğan	207
--	------------

11.1. Liderlik Kavramı	207
11.2. Liderlik ve Yönetim	209
11.3. Öğretmen Liderliği Kavramı	211
11.4. Öğretmen Liderliğinin Önemi	212
11.5. Sınıfta Öğretmen Liderliği	214
11.6. Lider Öğretmen Özellikleri ve Becerileri	215
11.7. Lider Öğretmen Roller ve Sorumlulukları	218
Yararlanılan Kaynaklar	221

Bölüm 12 ÖĞRETMEN-VELİ İLETİŞİMİNİN YÖNETİMİ / Hasan Yücel <i>Ertem</i>	225
---	------------

12.1. Okul-Çevre İşbirliği	226
12.2. Okul-Aile Birlikleri	227
12.3. Veli Katılımı	229
12.4. Veli Katılımını Etkileyen Faktörler	230
12.5. Veli Katılımı Modelleri	232
12.6. Öğretmen-Veli İletişim Biçimleri	233
Yararlanılan Kaynaklar	239

Bölüm 13
SINIF YÖNETİMİYLE İLGİLİ ÖRNEK OLAYLAR / Ebru Külekçi
Akyavuz

245

13.1. Boyalar Nereye Gitti?	246
13.2. Oyunu Kurallarına Göre Oynayalım!	247
13.3. Okula Alışamayan Öğrenci	248
13.4. Ödev Yapmayan Öğrenci	250
13.5. İletişim	251
13.6. Öğretmen Niteliği	253
13.7. Sorunlu Öğrenci	254
13.8. Motivasyon	255
13.9. Zaman Yönetimi	257
13.10. Sınıfın Özellikleri	258
Yararlanılan Kaynaklar	259